

Nozaru ministriju funkciju vērtēšanā iesaistīto nevalstisko organizāciju pārstāvju tikšanās kopsavilkums

Valsts funkciju vērtēšana
2010

Biedrība *Latvijas Pilsoniskā alianse* 2010. gada 22.jūnijā rīkoja tikšanos ar organizācijām, kas ieņēma vadošo koordinatora lomu nozaru funkciju vērtēšanas pirmajā posmā¹. Tikšanās nolūks bija iegūt informāciju par ministriju funkciju vērtēšanas pirmā posma norisi, kuras laikā organizācijas ieguva apjomīgu informāciju par nozaru funkcijām, budžeta sadalījumu u.c. aspektiem, izplatīja to citām ieinteresētajām organizācijām, piedalījās tikšanās reizē ar ministrijas pārstāvjiem un pārējām iesaistītajām pusēm. NVO līdzdalība ministriju funkciju vērtēšanas pirmajā posmā bija ar nolūku gūt papildus informāciju par funkciju izmaksām, to sasaisti ar plānošanas dokumentiem, lai otrajā vērtēšanas posmā būtu iespējams sniegt vērtējumu par to, vai konkrētā funkcija jāveic valsts pārvaldei.

Latvijas Pilsoniskā alianse tikšanās laikā veica piezīmes par funkciju vērtēšanas procesa vadošo NVO paustajiem viedokļiem ministriju funkciju vērtēšanas pirmajā posmā, kas atspoguļo konstatētās problēmas vērtēšanas procesā (tajā skaitā nepilnības ministriju sniegtajā informācijā), ieteikumi turpmākajam vērtēšanas procesam un vispārīgu vērtējumu par funkcijām, kuras iespējams optimizēt.

Tikšanās dalībnieki:

1. Andris Bērziņš, Latvijas Samariešu apvienība (Labklājības ministrija)
2. Ginta Jākobsone, Lauksaimnieku organizācijas sadarbības padome, (Zemkopības ministrija)
3. Haralds Matulis, Latvijas Radošo savienību padome (Kultūras ministrija)
4. Ilona Kronberga, Providus (Tieslietu ministrija)
5. Iluta Krūmiņa, Latvijas Pieaugušo izglītības asociācija (Izglītības un zinātnes ministrija)

¹ Saskaņā ar ministru prezidenta rezolūciju, valsts funkciju vērtēšanas pirmais posms aptver ministriju un citu iestāžu uzklausišanu par to īstenotajām funkcijām (līdz jūnija vidum), kā arī Reformu vadības grupas informēšanu līdz 2010.gada 19.jūlijam ar mērķi sekmēt fiskālās konsolidācijas mērķu sasniegšanu, izstrādājot 2011.gada budžeta projektu.

eLPA

6. Jānis Caunītis, Tabakas un alkohola kontroles Latvijas nacionālā koalīcija (Veselības ministrija)

7. Jānis Sprūds, Vides konsultatīvā padome (Vides ministrija)

8. Norberts Vizulis, Zemgales Latviešu strēlnieku biedrība (Aizsardzības ministrija)

9. Pēteris Salkazanovs, Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācija (Satiksmes ministrija)

10. Valdis Kudiņš, Latvijas Lauku forums (Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija)

11. Vita Tērauda, Providus (Valsts kanceleja)

12. Rasma Pīpiķe un Inta Šimanska, eLPA (NVO līdzdalības procesa valsts funkciju vērtēšanā koordinatori)

NVO pārstāvība ministriju funkciju vērtēšanā

Ministriju funkciju vērtēšanas pirmajā posmā kopumā piedalījās 29 nevalstiskās organizācijas*. Organizācijas piedalījās visu ministriju un KNAB, Valsts kancelejas funkciju vērtēšanā, izņemot Ekonomikas ministriju. Bija vairākas organizācijas, kas piedalījās dažādu valsts iestāžu funkciju vērtēšanā. Vadošās organizācijas vērtēšanas procesā bija (iekavās norādīta ministrija, kuras funkcijas tika vērtētas):

- Andris Bērziņš, Latvijas Samariešu apvienība (Labklājības ministrija)
- Dace Akule, sabiedriskās politikas centrs „Providus” (Ārlietu ministrija)

* **Aizsardzības ministrija**-Zemgales Latviešu strēlnieku biedrība, Latvijas Rezerves Virsnieku asociācija; **Ārlietu ministrija**-Providus; **Finanšu ministrija**-Latvijas grāmatvežu un ekonomistu korporācija; **Izglītības un zinātnes ministrija**-Latvijas Pieaugušo izglītības apvienība, Pro Futuro, Latvijas Radošo savienību padome, Humanitārā Perspektīva, Papardes zieds, "Par garīgo veselību "SALUS"", Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācija, LSK, Providus, Latvijas Sievietes Zinātnē un Tehnikā, Latvijas Izglītības apgādu asociācija, Latvijas Jauno zinātnieku apvienība; **Kultūras ministrija**-Latvijas Radošo savienību padome, Humanitārā Perspektīva, Latvian Centre of the International Theatre Institute, Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācija, Filmu padome; **KNAB**-Providus, Delna; **Iekšlietu ministrija**-Sieviešu tiesību institūts, Providus, Latvijas Republikas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība; **Labklājības ministrija**-Latvijas Samariešu apvienība, Latvijas Sarkanais Krusts, Vides konsultatīvā padome; **Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija**-Latvijas Lauku forums, Latvijas Pilsoniskā alianse, Vides konsultatīvā padome, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju asociācija; **Satiksmes ministrija**-Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācija, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju asociācija; **Tieslietu ministrija**-Providus, eLPA, Integrācija sabiedrībai; **Valsts kanceleja**-Providus, eLPA; **Veselības ministrija**-Tabakas un alkohola kontroles Latvijas nacionālā koalīcija, Papardes zieds, LSK, Pacientu ombuds, VKP; **Vides ministrija**-Vides konsultatīvā padome; **Zemkopības ministrija**-LOSP, LLF, VKP, Latvijas Kinoloģiskā federācija.

eLPA

- Ginta Jākobsone, Lauksaimnieku organizācijas sadarbības padome (Zemkopības ministrija)
- Haralds Matulis, Latvijas Radošo savienību padome (Kultūras ministrija)
- Ilona Kronberga, sabiedriskās politikas centrs „Providus” (Tieslietu ministrija)
- Iluta Krūmiņa, Latvijas Pieaugušo izglītības asociācija (Izglītības un zinātnes ministrija)
- Iveta Kažoka, Providus (Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs)
- Jānis Caunītis, Tabakas un alkohola kontroles Latvijas nacionālā koalīcija (Veselības ministrija)
- Jevgēnija Zaiceva, Latvijas grāmatvežu un ekonomistu korporācija (Finanšu ministrija)
- Laila Balga, Sieviešu tiesību institūts (Iekšlietu ministrija)
- Māra Jākobosne, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju asociācija (Satiksmes ministrija)
- Norberts Vizulis, Zemgales Latviešu strēlnieku biedrība (Aizsardzības ministrija)
- Jānis Sprūds, Vides konsultatīvā padome (Vides ministrija)
- Pēteris Salkazanovs, Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācija (Satiksmes ministrija)
- Valdis Kudiņš, Latvijas Lauku forums (Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija)
- Vita Tērauda, sabiedriskās politikas centrs „Providus” (Valsts kanceleja)

Konstatētās problēmas par funkciju vērtēšanas procesu:

1. Ir nepietiekams iestāžu budžeta izvērsums, jo vairākās nozarēs (piemēram, izglītības, kultūras, tieslietu un vides), nav izprotami budžeta pozīciju veidojošie izdevumi, kas traucē sniegt vērtējumu par funkcijas izmaksu pamatojamību. Nav atsevišķi sniegta informācija par:
 - telpu īres izmaksām;
 - telpu apsaimniekošanas izmaksām;
 - pakalpojumu tiešajām izmaksām, piemēram, bibliotēku un kultūras krājuma saglabāšana;
 - cilvēkresursu izmaksu dalījumu, atsevišķi sniedzot informāciju par administratīviem darbiniekiem un speciālistiem.
2. Novērota finansējuma dublēšanās vienas funkcijas veikšanai.
3. Funkciju pārāk plašais dalījums liedz vērtēt to lietderību. Lietderību ļauj vērtēt funkciju dalījums vienībās (ja iespējams), piemēram, viena cilvēka vienas dienas izmaksas pansionātā.

eLPA

4. Funkciju absolūto izmaksu piemērošana līdzīgām izmaksām citās valstīs nesniedz objektīvu informāciju, jo ir atšķirīgi valstu ekonomiskās attīstības līmeņi un iedzīvotāju skaits. Izmaksas nepieciešams salīdzināt, balstoties uz noteiktu iedzīvotāju kopu (piemēram, uz 1000 iedzīvotājiem), attiecībā pret minimālo vai vidējo algu valstī, procentuālo dalījumu valsts budžetā, izmaksām uz vienu iedzīvotāju u.c.
5. Atsevišķu ministriju vērtēšanā pietrūka laiks padziļinātām diskusijām (Izglītības un zinātnes ministrija, Zemkopības ministrija, Tieslietu ministrija).
6. Izglītības un zinātnes ministrijas funkciju vērtēšana bija apgrūtināta, jo netika prezentēts funkciju vērtējums, bet nozares budžeta pozīcijas. Budžeta pozīcijas nebija tieši sasaistītas ar nozares politikas mērķiem un uzdevumiem, bet gan prioritātēm: efektivitāte, augstākās izglītības konkurētspējas palielināšana un nacionālās identitātes stiprināšana.

NVO ieteikumi tālākajam funkciju vērtēšanas procesam:

1. Ministriju funkciju vērtēšanas tikšanās protokoli veidojami pēc vienotiem principiem un tie ir jāpublicē, nebija skaidras norādes, kad protokoli no sēdēm tiks izplatīti procesa dalībniekiem.
2. Vadošās organizācijas, kas vadīja NVO iesaisti nozaru ministriju funkciju vērtēšanā, ir gatavas veidot atzinumu par vērtēšanas procesu un aicina Valsts kanceleju tos publiskot līdz nākamajam vērtēšanas posmam.
3. Nevalstiskās organizācijas vērtēšanas procesā no valsts pārvaldes puses nedrīkst tikt nostatītas kā iestādēm nelabvēlīgi spēki, kuru uzdevums ir likvidēt iestādi, atņemt darba vietas, to iespējams novērst uztverot funkciju vērtēšanas procesā iesaistītos partnerus kā līdzvērtīgus.
4. Vērtēšanas procesā nepieciešams nodrošināt balansu starp procesā iesaistītajām pusēm, vienas iestādes darbiniekiem neņemot pārsvaru.
5. Vērtēšanas procesā aktīvāk jāiesaistās sociālo partneru pārstāvjiem.
6. Nepieciešams nodrošināt funkciju vērtēšanu starpsektorālā griezumā.
7. Būtiski izvērst diskusiju par funkcijām, pēc būtības, jo nereti diskusijas aizvirzījās ministriju „pašsaglabāšanās” manierē.
8. Nodrošināt šī funkciju vērtēšanas procesa sapludināšanu ar Funkciju audita komisijas darbu, jo procesi un darbības dublējas.

eLPA

NVO secinājumi par nozaru ministriju darbību:

1. Nepieciešams veikt efektivitātes auditu, konstatējot iestādes spēju vadīt pārmaiņu procesus un vērtējot cilvēkresursu efektivitāti, identificējot administratīvo darbinieku un speciālistu pienesumu nozares politikas veidošanā, ieviešanā un novērtēšanā.
2. Vajadzīga valsts iestāžu grāmatvedības uzskaites centralizācija (jau praktizēta SM, TM) un valsts īpašumu apsaimniekošanas lietvedības centralizācija, kas ļauj ietaupīt valsts budžetā zināmus resursus.
3. Valsts iestāžu vadītājiem jāvērtē adekvāti reformu izmaksas. Lai arī sākotnēji (vismaz divus gadus) reformas prasa ieguldījumus, taču vēlāk izdevumi ievērojami samazinās un tie kļūst mazāki nekā pirms reformas uzsākšanas.
4. Atsevišķu nozaru iestādēm trūkst pieredzes ārvalstu finansējuma administrēšanā, kas rosina spēcīgu kontroli pār finansējuma saņēmējiem, organizējot biežas administratīvās pārbaudes.
5. Atsevišķu nozaru ministrijām jāizskata iespēja optimizēt aģentūras, kas administrē ārvalstu (t.sk. ES finanšu instrumentus) finanšu resursus trešajām pusēm projektu īstenošanai.
6. Ministrijām, nozaru ietvaros, nepieciešams vērtēt, kuras institūcijas spēj efektīvi administrēt ES un citus finanšu instrumentus, nesaskaldot tos vairākiem administrētājiem vienas nozares ietvaros.

Organizāciju līdzdalība nozaru ministriju funkciju vērtēšanā bija intensīvs un apjomīgs darbs. Vadošo organizāciju pārstāvji ieguva informāciju par ministrijas funkcijām neilgi pirms sēdes (divas dienas vai vienu dienu pirms tikšanās, izņēmums bija Veselības ministrija). Ministrijas sniedza šādu informāciju: iestādes budžetu, pārskatu par funkcijām, atsevišķos gadījumos bija sagatavota prezentācija par nozares funkcijām.

eLPA ieguldījums ministriju funkciju vērtēšanas pirmajā posmā:

- informācijas izplatīšana (eLPA ziņu lapas saņēmējiem un Memorandu parakstījušām organizācijām) un aicinājums NVO piedalīties ministriju funkciju vērtēšanā (pieteikšanās termiņš bija 04.06.2010.);
- vadošo un ieinteresēto organizāciju noteikšana funkciju vērtēšanā, kas izriet no iepriekš izstrādātajām vadlīnijām;
- vadošo organizāciju informēšana par ieinteresētajām organizācijām, kas vēlas līdzdarboties funkciju vērtēšanā;
- ministriju sniegtās informācijas nodošana vadošajām organizācijām (kas savukārt informēja ieinteresētas organizācijas un uzklusīja to sniegto vērtējumu, arī atspoguļojot funkciju vērtēšanas tikšanās reizē ar ministriju);

eLPA

- noslēguma tikšanās organizēšana, kurā piedalījās astoņu ministriju vērtētāji (papildus divu ministriju vadošās organizācijas bija iepriekš sniegušas informāciju par tikšanās procesu), lai iegūtu informāciju par:
 - vadošās organizācijas sadarbību ar iesaistītajām organizācijām
 - vērtējumu par funkcijas vērtēšanas procesu
 - ieteikumus tālākajam ministriju funkciju vērtēšanas procesam.

eLPA nodrošinās NVO iesaisti turpmākajā funkciju vērtēšanas procesā.